

GONIECZESTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI

Odwieczna walka o prawo

Po wielkiej, bezprzykładnej wojnie światowej — ma się ku końcowi największa z bezkrwawych wojen cywilnych, t.j. angielski strajk węglowy. Ta kolosalna wojna domowa trwa już 7 miesięcy, objęła bezpośrednio 1,500,000 górników (z rodzinami 7,500,000 osób) pośrodku zaś zatamowała całe prawie życie przemysłowe Anglii z jej przeszło 50-miljonową ludnością.

Wojnę ową winno się nazwać „długotrwałą bitwą ekonomiczną”, w której strony wstąpiły po wieloletnim sobieniu się do niej. Zmagania odbywały się w ramach prawa, które niktylek nie zostało naruszone lub zachwiane, lecz odwrotnie, wyszło wzmocnione, zwycięskie, triumfujące. Anglia poniosła straty materialne. Ta sama Anglia odniosła olbrzymie zwycięstwo morale.

Ojczyzna parlamentaryzmu, czyli praworządności, podporządkowania się prawu, wytrzymała szalony nacisk sił burżuazyjnych, miotania się nędzy i rozpacz i to ją jedynie uratowało od zagłady.

Od wieków szczepione, starannie pielęgnowane wychowanie ludności w panowaniu prawa — nie tylko dało znakomite rezultaty, ale uratowało kraj od zagłady. Nie jeden kraj i naród w podobnych okolicznościach zafalował się.

Teodor Wolf, jedyny wykintny publicysta niemiecki, na łamach „Berliner Tageblattu”, charakteryzując nieudaną postać Poincarégo, wyraził się, że Poincaré „nazbyt związał się paragrafami prawa” i że Briand nie jest przy nim „homme libre” (człowiek wolny) lecz „homme enchainé” (człowiek w okowach). Niemiecki publicysta wolałby, żeby Poincaré z mniejszym pietyzmem traktował artykuły prawa, szczególnie prawa międzynarodowego, czem jest Traktat Wersalski. Poincaré udowodnił jaką dźwignią w życiu narodów jest broń prawa.

Wydzwignięcie franka z upadku zostało przeprowadzone na mocy zaaprobowania najwyższych gwarancji prawnych w postaci uchwały Zgromadzenia Narodowego w przedmiocie kasy amor tyzacyjnej.

„Bez parlamentu nie byłibyśmy mogli niczego dokonać” — powiedział premier francuski w wywiadzie, udzielonym „Journalowi”. Prawda, Poincaré zażądał od parlamentu dobrowolnego poddania się dyscyplinie, którą większość stronnictw zaakceptowała i w której dotąd trwa. Premier fr. w zaczętej 12 b. m. sesji parlamentu zażądał rozpoznawania interpelacji dopiero po zatwierdzeniu budżetu, wypowiedział się przeciwko „inflacji oratorskiej” i został poparty przez tenże dyscyplinowany parlament.

Zgoda: ukrócenie sejmokractwa i włączenie działalności Sejmu i posłów w właściwe ramy kompetencji wymagało stworzenia pewnego stanu faktycznego i podkreślenia znaczenia władzy wykonawczej. Przecież jednak społeczeństwo nasze z niepokojem śledzi mnożące się przykłady naruszenia prawa. Dobra jest walka z nadużywaniem wolności, lecz dlatego nie należy podkopywać w społeczeństwie samej idei wolności. Niewolnicy pierzchają z pola walki na odgłos bąka.

Miający wolność wywalczyli niepodległość. Samodzielny był polityczny możliwy jest jedynie w kraju wolnych. W państwach udzielonych wolność obywatelską wywalczono w zmaganiu się z samowolą administracyjną. Odwrotnie, jeśli teraz wyzwolimy od wszelkich hamulców prawnych samowolę administracyjną — pochłonie ona wolność i gwarancje konstytucyjne niepozbawialnych praw osobistych.

„Izwiestja” o stosunkach z Polską

Moskwa. — Urzędowe „Izwiestja” podkreślają ukazuje się w tygodniku łódzkim „Prawdzie”, będącym or-

ganiem wielkiego przemysłu włókiennego, artykułu p. Rawity-Gawrońskiego, który występuje przeciw panującej obecnie, zdaniem jego tendencji w polskiej polityce zagranicznej, a prowadzącej ku zepsuciu stosunków między Polską a Sowietami. Pismo moskiewskie stwierdza przy tej sposobności, iż zjazd nieświecki poza swym znaczeniem wewnętrzo-politycznym, potwierdził raz jeszcze panującą już przedtem tendencję ekspansji polskiej na Wschód.

„Izwiestja” tłumaczy wystąpienie „Prawdy” jako wyraz zaniepokojenia

tych polskich kół przemysłowych, które, będąc oddawna zainteresowane w utrzymaniu wschodnich rynków zbytu, obecnie widzą dla polskiej ekspansji gospodarczej w tym kierunku poważne niebezpieczeństwo.

Nawiązując do przyszłych rokowań polsko-sowieckich o pakt gwarancyjny, sowiecki organ urzędowy podkreśla, iż okaże się przy sposobności tych rozmów, czy obecnie rząd polski zwróci dostateczną uwagę na gospodarcze potrzeby polskiego przemysłu i czy potrafi dostosować do nich swą linię polityki zagranicznej.

Komisja prawnicza Sejmu

wypowiedziała się za uchYLENIEM DEKRETU PRASOWEGO.

Warszawa. — Pod przewodnictwem pos. Marka rozpoczęło się wczoraj przed południem posiedzenie komisji prawniczej Sejmu dla zatwierdzenia wniosku, zgłoszonego przez wszystkie stronnictwa sejmowe o uchYLENIEM DEKRETU PRASOWEGO.

Referent pos. dr. Lieberman (PPS) sformułował już wniosek o przyjęcie projektu ustawy, zawartego we wniosku nagłym, zaś zastrzeżenia się przy tem, że uchYLENIEM nastąpić ma w formie ustawy, tylko dlatego, aby przyspieszyć procedurę usunięcia mocy obowiązującej dekretu. Pamiętać jednak należy, że rozporządzenie, wydane na podsta wie ustawy o pełnomocnictwach może być uchylone na podstawie zwykłej uchwały Sejmu.

Referent uzasadnia swój wniosek tem, że dekret z 4 listopada oddaje swobodę słowa mówionego i drukowanego w ręce władz administracyjnych, co jest niezgodne z duchem demokracji i konstytucji. Potrzeba wyjątkowej ustawy dla ukroczenia nadużyć słowa i druku nie zachodzi, gdyż obowiązujące ustawy dają dostateczną podstawę i ochronę. Stosowanie dekretu stworzyłoby atmosferę donosicielstwa i represji, co nie leży w interesie spokoju wewnętrznego, ani powagi państwa na zewnątrz.

Następnie zabiera głos pos. Sommerstein (Koko żyd.), który poddaje dekret krytyce z punktu widzenia czysto prawniczego. Dekret z 4 listopada narusza art. 98 konstytucji, według którego zaden obywatel nie może być pozbawiony sądu właściwego, któremu podlega § art. 2 konstytucji, który sferę wymiaru sprawiedliwości rezerwuje wyłącznie dla niezawisłych sądów. Dekret narusza generalną zasadę ustawodawstwa karnego, iżby nikt nie był dwa razy karany za To samo przestępstwo. Non bis in idem, dekret zaś w art. 3 wyraźnie stwierdza, że będą karane przez władzę administracyjną te same przestępstwa, które podlegają orzeczeniu sądów, a art. 7 przewiduje podwójne ukaranie.

Dekret może doprowadzić do niepożądanych konfliktów między władzą administracyjną i sądowną, które mogą wydawać sprzeczne orzeczenia. Przy czym się to do dezorientacji i podważenia zaufania obywateli do praworządności.

Następnie zabiera głos pos. Matakiewicz (Kat. lud.), który domaga się wyznaczenia dla obrad szczegó-

wych podkomisji. Poseł Hartglass proponuje wprowadzenie przepisu, któryby anulował ewentualne kary, orzeczone na podstawie dekretu z 4 listopada da po dzień 1 grudnia.

Pos. dr. Byrka (Piast) domaga się, aby wprowadzono przepis, któryby nie dopuszczał do ponownego unormowania spraw prasowych przy pomocy dekretu, a dziedzinę tę wyłączał z pod ustawy o pełnomocnictwach i zastrzegł ją ustawodawstwu.

Pos. Chaciński (Ch. D.) proponuje wybór podkomisji, któraby opracowała projekt ustawy prasowej, obowiązującej na całym terenie państwa.

Pos. Sanocja występuje z wnioskiem o przerwanie dyskusji, ażeby poczękać na przedłożenie rozporządzenia z 4 listopada Sejmomu.

Referent pos. Liebermann (PPS) wy powiedział się przeciwko wszystkim zgłoszonym wnioskom, motywując swe stanowisko tem, iż nie pozostają one w bezpośrednim związku z projektem ustawy, zawartym w sobotnim wniosku nagłym. Referent oświadcza się dalej przeciwko rezolucji, którą zgłosił pos. Kordowski (Wyzwolenie), wywołującej rząd, ażeby bezwzględnie ściśle rozpowszechniać fałszywych wiadomości. Przeciw rezolucji tej opowiedział się poseł z tego względu, że wchodzi ona w zakres dyskusji budżetowej nad preliminarzem ministerstwa sprawiedliwości. Zgodnie z tem, wszyscy wnioskodawcy cofnęli swe wnioski, poczem komisja uchwaliła projekt ustawy bez zmiany.

Referentem na plenum pozostał dr. Liebermann. W końcu wyrażono intencję, ażeby na plenum nie odbywał dyskusji i ograniczyć się tylko do wysłuchania referatu.

Ustępstwa rządu w sprawie dekretu prasowego.

Warszawa. — Prasa donosi, że niezależnie od przebiegu sprawy w Sejmie, rząd zamierza w najbliższych dniach opracować specjalną nowelę, zmieniającą niektóre postanowienia dekretu prasowego, zwłaszcza te, które spotykały się z ostrą krytyką organizacji dziennikarskich.

Wiede zmian w noweli ma być powierzony nadzór nad prasą sądom, a więc mają zostać wyeliminowane czynniki polityczne, za jakie słusznie uznano organa administracyjne, t. j. województwa i starostwa.

— o —

Wynik wyborów na Górnym Śląsku

W większych miastach zdobyli większość mandatów Niemcy. Prasa niemiecka triumfuje.

Katowice. — Ostateczny rezultat wyborów gminnych po największych miastach śląskich jest następujący: Wielkie Katowice: Polacy 22 mandaty, separatyści 4, Niemcy 34, Niemcy mają bezwzględną większość. Królewska Huta: Polacy 17, Niemcy 37, Mysłowice: Polacy 16, Niemcy 14, Lubliniec: Polacy 11 mandatów, Niemcy 7 mandatów. Woźniki: Polacy 7, Niemcy 5. Pszczyna: Polacy 10, Niemcy 14. Wodzisław: Po-

Polacy natomiast zdobyli większość w miastach imiasteczkach: Lublinitz, Wodzisław, Mysłowice, Bieruń Stary, Rybnik Stary, Zory. Miasteczko. Najgorzej wypadły wybory po miastach i osadach fabrycznych w zagłębiu przemysłowym. W całym szeregu mniejszych osad i gmin fabrycznych Niemcy zdobyli bezwzględną większość.

Najlepiej wypadły wybory po wsiach szczególnie w powiatach pszczyńskim, tarnowsko-górnym i rybnickim, lecz i tam daje się zauważyć wielki wzrost głosów niemieckich.

Katowice. — Prasa niemiecka tak na polskim, jak na niemieckim Śląsku triumfuje. Pisze ona, że wczorajsze wybory gruntownie zmieniły stan posiadania niemiecko-polski na polskim Śląsku. Zwycięstwo niemieckie jest bajeczne (!). Przeszło ono najmielsze oczekiwania „Volksbundu”. W największych miastach, oraz w całym szeregu miejscowości fabrycznych w zagłębiu przemysłowym, zdobyli Niemcy większość, gdzie indziej pozostali poważną mniejszością. Najbliższemu zadaniem prasy niemieckiej będzie zdobycie większości niemieckiej tam, gdzie jej dotąd niema.

Prasa polska o przyczynach niepowodzenia

Prasa polska, omawiając rezultat wczorajszych wyborów, stwierdza, że chwila wybrana na wybory nie była stosowna, bo warunki gospodarcze absolutnie im nie sprzyjały. Ciężkie przesilenie gospodarcze z natury rzeczy wpłynęło na niekorzystne wyniki tak, iż wybory nie odzwierciedlają prawdziwego oblicza narodowościowego Śląska. Jest niezaprzeczonym faktem, że wybory wykazały wzrost głosów niemieckich nie tylko w twierdzach haka ty pruskiej, jak Królewska Huta, Katowice itd., lecz nawet w gminach rolniczych. Masy robotnicze w całym szeregu miejscowości solidarnie prawie głosowały na listy niemieckie. Co jest tego przyczyną?

Nie ulega wątpliwości, że upadek polskich organizacji zawodowych robotniczych przyczynił się do naszej klęski. Niemcy od dawna zasilały swoje robotnicze organizacje zawodowe, które przyjmowały masowo tak bezrobotnych, jak i pracujących polskich robotników i nie pozyskały ich dla niemieckości. Poza tem stanowisko rządu centralnego wobec Górnego Śląska nie jest bez winy. Dotychczasowa polityka rządu nie pofatryla pozyskać mas ludu górnośląskiego dla polskości. Obecny rząd również nie zdołał tego uczynić.

TELEGRAMY

Obchód św. Stanisława Kostki w Rzymie.

Rzym. W sobotę z powodu jubileuszu św. Stanisława Kostki ambasador Skrzyński wydał wielkie przyjęcie w swych apartamentach. Obecni byli kardynałowie Gaspari, Vanutelli, Laurenti, Cerelli, b. nuncjusz Hiszpanji kardynał Ragonessi, Sineero, Pompili, Sbarretti, Bonzano, Cherle, Scapinelli i Trunwirt. Na specjalne podkreślenie zasługujące przybycie kard. Gaspariego oraz Pompilięgo, nigdzie zasadniczo nie bywającego.

Prócz kardynałów wzięli udział w przyjęciu liczni dostojnicy Watykanu i duchowieństwa, generał Jezuitów — Ledóchowski, majordomus — Samper, palacj — Borgonini, Duca, Pizzardo i Florczak i wręcz sześć kilkanaście osób z kolonii polskiej, a m. in. członkowie ambasady — Zaleski i Kemierowski. Zebranie trwało kilka godzin w nastroju ożywionym.

Hindenburg ustępuje?

Berlin. „Welt am Montag” dowiaduje się, że prezydent Hindenburg nosi się z zamiarem złożenia swego urzędu. Ma to nastąpić w jesieni przyszłego roku. Prezydent Hindenburg niejednokrotnie już sam o tem wspominał, obecnie zaś powioli w tym duchu nieodwołalną decyzję. Pismo za-

